26րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7165 3 ՕԳՈՍՏՈՍ 1909 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 1er Août 1909 26me année N. 7165

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.ռ.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آرهوهلك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ՎԱՐԴԱՎԱՌԸ
ՄՇՈՅ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՎԱՐԴՕ, 9 յուլիս

Մշոյ Սուլթան Ս. Կարապետի վանքը Հայոց ամենահին, ամենանուիրական վանքերէն է, և հայ կեանքին մէջ իր խաղացած դերովն ու իր մատուցած ծառայութիւններովը մասնաւոր տեղ մը կը գրաւէ, սակայն եթէ կայ բան մը որ սրտերնիս կը մխրեցնէ, այն ալ սա է որ իր այժմեան նիւթական վիճակը շատ աղքատ է. յուսանք որ Հ. Խարախանեանը իր ձեռքը գտնուած ազդու միջոցներով հետզհետէ կարգի կանոնի դնէ ի մէջ այլոց նաեւ Հայերուս սրտի ջիղերը թըրթռացնող սուրբ մենաստանն ալ, որ պէտ'ք չի գէթ ասկէ վերջ սկսի չարունակել սա իր պատմական անցեալը:

Ներսէս Հայրսուրբի Մուշ ժամանելէն ի վեր Տարօնցին անհամբեր կը սպասէր Վարդավառին՝ Ս. Կարապետի վանքին մէջ դէրինակ ընելու համար, և շատերը ա'յնչափ փութկոտ գտնուեցան որ, պահոց շաբթէն 4—5 օր առաջ գացին իրենց մէկ քանի կարճ օրերն անցընել այն գերեզմանին քով՝ որ մեր Սուլթանն է, որ մեր Մուրատատուրն է:

Պահոց երեքշաբթին (յունիս 30) Մշոյ դաշտի չարչարուած խեղճ Հայութեան չափ տանջուած սայլի մը վրայ նստած, քանի մը ընկերներով միասին, քաղաքէն ճամբայ ելանք կիզող արեւի մը շողերուն տակ տրոփուն սրտով, թափելով իւրաքանչիւրս քրտինքի փոքր վտակներ՝ որոնք ընկերանալով սրտերնուս ուրախ խռովքին՝ ասրեճան մը աւելի կը շատցընէին մեր սրտի զարկերը:

Աղքատ ու մարկ գիւղացիի հինցած և ցարդ այլոց համար բազմաչխատ սայլը, որուն լծուած էին երկու նոյնպէս հին, տանջուած գոմշուկներ և երկու ալ նոր արջառներ, ճռճռալով ու հեւալով կը տանէին զմեզ Մուրատատուրի դուռը: Խեղճ գիւղացին ինկած իր գոմշուկներուն քով՝ մեր գգուիչ ու փաղաքշական խօսքերով և դուն ուրեք ալ խարազանի հարուածներով կ'առաջնորդէր զանոնք՝ որոնց սրտերն ալ, ինչպէս կը տեսնուէր, իրենց տիրոջ չափ սեւցած, փտած էին:

Կենդանիներու այդ երկու զոյգը, որոնց միոյն մէջ կը տեսնուէր յուսահատ, վաստակաբեկ, իսկ միւսին ալ՝ երիտասարդ, կայտառ և ուրախ սիրտը, ինչ՞ր, ինչ՞ր մտածել տուին ինձ. ահա մեզի անմիջապէս մօտիկ, մեզի կպած զոյգ մը կենդանի, որ անցեալ սեւ ու մուր բռնապետութեան մուրներէն գլուխը հազիւ թէ ազատած՝ կը տնկուի դէռ աչքերնուս հանդէպ. կարծես յուշարար կ'ուզէ ըլլալ մ'ը ալ քաշած տառապանքներուն, մինչ անոնցմէ անդին զոյգ մը նոր, երիտասարդ կենդանիներ կը քալեն, կը ցատկեն, կը պռչտան՝ ըսելու և հասկցնելու մեզի թէ մինչեւ իրենց քովիկը կամ վիճակին հասնելնուս համար, պէտք է կռթնինք հինէն մնացած կենդանիներու վրայ և կամ ասոնց քովէն պէտք է անցնինք. ամէն պարագայի տակ օրինակը ճնշող ու տպաւորիչ է...:

Խուսր գիշերով դեռ կը յառաջանանք, կտրելով դաշտի տարածութիւնը և ծանր ծանր գնացքով գիշերուան ժամը 4ին կը հասնինք Արածանիին. գոմշեները ի տես այդ սփոփարար, զովացուցիչ գետին՝ կ'երագեն իրենց գնացքը, կը վազեն, կը թռչին ինքզինքնին ձգելու և թաղուելու ջուրին մէջ, մինչդեռ եղները՝ որոնք տաքութեան այրող շողերով չեն չարչարուած, կ'երթան կարծես թէ գոմշուկներու խնդրանքէն ստիպեալ...: Խոհերու և օրինակներու անվերջանալի կարաւան մը...:

Եւ որպէս զի կենդանիները հանգստանան, կշտանան, պարտաւորուած էինք բաւական երկար ատեն սպասել ջրի եզերքին մօտ: Օրուան տօթն ու դալուկը դարմանելու համար՝ ընկերներով միասին խաղաղ գիշերուան հանգիստը վրդովող շատ ոգիներու պէս թափեցանք ջուրը: Լուսինի փշուրը, մեզի բախտակից ըլլալու միտքէն արբշիռ, իր ծայրը դուրս տուաւ, և աստղերու լոյսերուն հետ խառնելով իրենն ալ՝ եկաւ լողալու մեր չարժումներէն առաջ եկած ալիքներուն մէջ: Բեկբեկող լոյսերէն հըրապուրուած մինչեւ առաւօտուս կափկափելը մնացինք ջուրին մէջը. չէ՞ որ մենք ալ զովութիւն կը փնտռէինք...:

Սայլի ճռճռոցն ու գիւղացիի ձայնը կրկին ծայր տուին. սկսեց գնացքը և ամբողջ գիշերը մինչեւ յաջորդ օրուան ժամ 2 հազիւ հասանք Սօրատր գիւղը, Ս. Կարապետի լերան ստորոտը. հոտ սայլէն վար իջանք և սկսեցինք տապանակ ուխտի վերելքը. ժամը 4ին վերջապէս հասանք մեր մուրատին՝ Մուրատատուրի դուռը, ու մտածել որ 4—5 ժամուան ճանապարհը մենք ամբողջ 24 ժամ գնացինք, ինչու որ գոմշուկները հինէ՛ն մնացած էին:

Բրտնաթաթախ ու փոշեպատ ինքզինքնիս ձգեցինք Ս. Մեծատանի հրաշագործ դուռը, որուն մեր տուած ջերմիկ համբոյրները մխիթարել ու մոռնալ տուին մեզ մեր կրած չարչարանքները:

Հակառակ այդ Ս. Վայրին անծանօթ չըլլալուս, վանքը միշտ հոգեկան ուրախ տպաւորութիւն թողուց վրաս. ամէն տեղ եռուզեռ, երգի, տաւուլ զուռնայի ձայները գգլխիչ էին, ո'չ մէկ կերպարանք կար իր մայլոտ կամ լուրջ վիճակին մէջ, և ինչո՞ւ, որովհետեւ Ս. Կարապետի վանքն ուխտի էին եկած, ուխտի...:

Այդ օրը ժամը $8^{1}/_{2}$ի առենները անակնկալ լուր մը վազել տուաւ ինձ վանքի պարիսպի Կաճոյ դուռը: Բղիի առաջնորդ Տ. Պսակ Ծ. Վրդ.ը կուգայ, ի մէջ այլոց ես ալ բախտն ունեցայ աչքով տեսնելու այդ երիտասարդ վարդապետը, որ իր արտաքինովը կը խոստանայ մեծ ապագայ մը. երանի թէ յուսախաբութիւն չըլլայ և այդ պատրանքի տխուր աղդեցութիւնը չունենամ:

Վանքին ծերունազարդ և ազգասէր Վարդան Վ.ը, որուն կեանքը մինչեւ հիմայ չարչարանքի երկա՛ր շղթայ մըն է եղած, շրջապատուած միաբան հայրսուրբներէ, եկաւ դիմաւորելու Պսակ վարդապետը և ուրախ գրկախառնումէ մը վերջ առաջնորդեց զինքը Արքեպիսկոպոսարան, որուն դուռը Հ. Խարախանեանը միեւնոյն սիրով բարեւելով ներս տարաւ:

Գիշեր ու ցորեկ եկող ուխտաւորներու կարաւանը վանքի 20 տարիէ հետէ մեռած մթնոլորտը կենդանացուց, երիտասարդացուց: Նկատողութեան արժանի է մասնաւորապէս Հազօէն, Վարդօէն, Սասունէն, Գաւզէն եկողներու տարազները, որոնք իրարու հետ խառնուած առանձին տպաւորութիւն մը կ'ընէին դիտողին վրայ՝ պատկերացնելով նաեւ տեղացիներու բնոյթը, սովորոյթն ու հոգեբանութիւնը:

Տաւուլ զուռնան առտուընէ մինչեւ կէս գիշեր կը զարնէ անընդհատ. մէկ կողմ պարի ահագին շղթան կը դառնայ երկսեռ, խայտաբղէտ, որուն մէջ իւրաքանչիւր ոք կ'աշխատի դիտողներու աչքերն առինքնել, մէկ տեսակ խուլ մըրցում որ թուի անմեղ ըլլալ... միւս կողմ մէկ ուրիշ տաւուլ զուռնայ կը խաղցնէ լախտխաղացները, որոնց երբեմնակի «եա՛ մեռնիմ քըղի զանկլրդիվան Սուլթան Ս. Կարապե՛տ» աղաղակը սարսուռ կ'առթէ, ու այդ ձայնը թուի թէ գերեզմանի խորերէն եկած ահաւորութիւնն է. տարբեր կողմ մը ձիարշաւ. հեզ ու խոնարհ կենդանիները յոգնութեան, բարկութեան, քրտինքի ազդեցութենէն ամեհացած, բացած լայն ռնգունքը կը վռնջեն, գետինը կը ծեծեն, կը վազեն, կը փրփրան, իսկ վրանները նստող մարդիկ սանձի միջոցաւ կատարեալ պաղարիւնութեամբ կը վարեն ու կը կայնեցնեն այդ ամեհիները՝ որպէս ծառի մէկ բարակ ճիւղ:

Ժողովրդեան խրախճանքը, երթ ու գալը, երգերու, մանկական ճռճռալու և լալու ձայները վանքի մթնոլորտը կը թնդացնէին:

Հասաւ շաբաթ առաւօտ և Պսակ Հայր Սուրբը պատարագիչ ըլլալով ժողովուրդը սկսաւ խումբերով խումբ եկեղեցին՝ կարծես մէկ զսպանակէ մղուած. այդ կրակ ու բոց վարդապետը իր քարոզովը, շարժուածքովն ու դէմքի գծագրութեամբ պէտք է ըսել որ ժողովրդեան սիրոյն և համակրանաց արժանացաւ. խիստ պէս այդ համակրանքն էր որ այդչափ կանուխէն ժողովուրդը տարաւ եկեղեցի, քանի որ գիշերը ժամը 7ին հազիւ թէ քնացան Միսակ և Մակար էֆ. Խարախանեաններու սարքած և ներկայացուցած «Սրտաշէս Ս.»ի ողբերգութեան ու տատմի ներկայացման հանդիսատես ըլլալուն պատճառաւ: Ս. Պատարագէն վերջ սկսեց վանքի հիանալի և առակի կարգ անցած մածունի ցրուելը որ քիչ մը զովացուց և ախորժանքի ազդեցութիւնը գործեց կիկլէն ցամքած ու այրած Տարօնցիներու սրտերուն: Այդ ատենը Սասունի հերոս Գ. Մուրատի հետ մէկտեղ վանքը մտան Հ. Յ. Դաշնակցութեան նշանաւոր գործիչներէն Գ. Գ. Զօրեան և Արամ, որոնց մասին կը խօսուի թէ յեղափոխութեան գործերու քննութիւն մը պիտի ընեն ու երթան:

Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին եկեղեցիի զանգակներու մելամաղձիկ ձայները արձագանգեցին և բազմութիւնը լեցուեցաւ բակը. արքեպիսկոպոսարանէն Հ. Խարախանեանը շուրջառով, խաչով և գաւազանով միւս 24ի չափ վարդապետներու և քահանաներու առաջնորդութեամբ, ժողովրդեան ծափերու, աշակերտաց «Հրաշափառ»ի ձայներով գնաց եկեղեցի և «Ուրախ եղէ»ի արարողութենէն վերջ զգեստաւորուած չաթալ թագով և նոյն հանդէսով դուրս եկաւ բակը և սկսաւ ազատութեան հերոսներուն հոգեհանգիստ կատարել:

Ցիրաւի դժուար ու երկար պիտի ըլլայ մանրամասն նկարագրել. ասոր համար գլխաւոր կէտերով կը բաւականանամ՝ թողլով ընթերցողին իր երեւակայութեան քիչ մը չարչրկել:

Պսակ Վ.ի երգած «Նորահրաշ» շարականով թափորը դուրս եկաւ եկեղեցիէն և կայնեցաւ դրան առաջ —շշերով բակը— ուր կարդացուեցաւ հանգստեան Աւետարան մը, ապա հոգւոց, որու մէջ Ներսէս Վ.ը յիշեց Շէնքըզու Գրգօի, կին Շաքէի, Մարգար Վարժապետի, Ռուբէնի, Արապօի, Լեւոնի, Սերոբի, Գուրգէնի, Աղբիւր Սերոբի, Սուլուխցի Սերոբի և իր որդիներու, Կայծակ Վաղարշակի, Նորայր Արմենակի, Վահանի, Շէյխուսաֆի զինուորներու, Զաթօի, Արամի, Մուրատի, Գէորգ Զավուշի, Զաւէնի, Սէյտօ Պօղօսի, Ծնտօի, Քրիստափորի և բոլոր նահատակներու, նաեւ Թուրք և Քիւրտ հերոսներու հոգիները: Խօսեցան Հ. Խարախանեան ու Գ. Արամը հայերէն, իսկ Պսակ Վ.ը՝ թուրքերէն. Ժողովուրդը բուռն եռանդով և քանիցս ծափահարեց զիրենք. ապա «Գերեզմանիս թող» երգով թափորը հանդարտիկ և ռամիկներու երկու շարք «Բարեւ»ի մէջէն յառաջացաւ դէպ ի եկեղեցիի արեւելքը —Խաչքակ— հոն ալ կարդացուեցան Աւետարան, հոգւոց, և «Լուսին չկար» երգով թափորը եկաւ կրկին շշերով բակը, որու մուտքին առջեւ ռամիկները նորէն բարեւի կեցան. վերջը թափորը մտաւ եկեղեցի և արեւելեան պատի առաջ Մամիկոնէից համար հոգւոց մը ըսելէ յետոյ անցաւ սեղան, ուր կատարուեցաւ ջրօրհնէք, յաւարտ որոյ՝ սկսաւ երեկոյեան արարողութիւնը: Ժամը $11^{1}/_{2}$ին Ներսէս հայրսուրբը իր հետն առած Պսակ և Վարդան վարդապետները՝ գնաց Արքեպիսկոպոսարան հանգստանալու՝ թողլով ժողովուրդը հոգեկան ուրախ երազներու մէջ:

Կիրակի առաւօտ եկեղեցին լեցուած էր երկսեռ ահագին բազմութեամբ. առարողութիւնները կատարուեցան շատ ծանր և ներդաշնակ. պատարագիչը Ն. Գերապատուութիւնն էր: Քարոզէն ու պատարագէն վերջ՝ զգեստաւորուած ու եկեղեցական թափորով երբ եկեղեցիէն դուրս կ'ելլէր, յանկարծ սկսաւ զանգակներու ձայնն ու հրացանաձգութիւնը. բոլոր բազմութիւնը, բռնած ձեռքերու մէջ, իրենց ատրճանակները անդադար կը պարպէին օդի մէջ ի նշան ուրախութեան և պատուոյ զոր սովոր են ընել տալ Տարօնցիները իրենց առաջնորդին, կարծես հասկցնելու համար թէ իրենց գերագոյն ուրախութիւնը կը կայանայ զէնքի մէջ, և թէ իրենց ռազմական ժողովուրդ ըլլալը, և մի թէ պատմութիւնն ու մօտիկ անցեալը չեն հաստատեր զայդ:

Սոյն ուրախութեան և զէնքերու թնդացուցիչ ձայներու մէջ առաջնորդուեցաւ Ն. Գերապատուութիւնը Արքեպիսկոպոսարան, որմէ կէս ժամ վերջը ձիու վրայ հեծած Վարդօցիներու հետ մէկտեղ լեռնային ճամբայով մեկնեցաւ Վարդ-Պրինկեօլ, որու վրայ ալ կ'արժէ խնկապէս բան մը գրել, եթէ սակայն ժամանակ ունենամ:

ՍԻՍԱԿ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ
ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Մուշէն՝ Տ. Վարդան վրդ. Յակոբեան կը հեռագրէ.

«Դարերէ հետէ Ս. Կարապետի վանքին սեփական վերին Կուարս անուն հողային կալուածին յատուկ կայս. հրովարտակի և ուրիշ վաւերական թուղթերու օրինակները անցեալ տարի Տէֆթերհանէի վերատեսչութեան մատուցուելու համար, յանձնուած էին Կինճ սանճագի Տէֆթերհանէի տեսուչ Իպրահիմ էֆ.ին. բայց յիշեալը՝ խոստացած ըլլալով այդ կալուածը Քիւրտերուն սեփականացնել և այս խոստման վրայ 60 ոսկի ալ կաշառք առնելուն՝ հրովարտակի պատճէնը վար դրած և միայն մնացած թուղթերը ղրկած է, ինչպէս՝ ցաւօք սրտի տեղեկացանք: Այսպիսի կաշառակեր պաշտօնէի մը դէմ՝ առաջուց բրած բողոքս կը կրկնեմ, և սահմանադրական այս օրերուն մէջ՝ և ի զգաստութիւն ուրիշներու, յատկապէս կը պահանջեմ որ յիշեալը դատաստանի ենթարկուի»:

(Ստորագրութիւն)

Ս. Կարապետի այս կարեւոր ագարակին խնդիրը, ամիսներէ հետէ ուշադրութեան առարկայ եղած է ու Մուշի երեսփոխանին կողմէ կը հետապնդուի: Յուլիս 13ին Զօհրապ էֆ.ի խմբագրած մէկ առաջարկին ալ, զոր ստորագրեր էին բոլոր հայ երեսփոխանները, Գեղամ էֆ.ի միջոցաւ յանձնուած էր Տէֆթերհանէի վերատեսչութեան:

Այս դիտողագիրը խստիւ կը քննադատէ այն փութկոտութիւնը, զոր Տէֆթերհանէի տեսչութիւնը ցոյց կուտայ հայ սեփականութեան դէմ Կինճի սմբատանհալ պաշտօնէի յարուցած ոտնձգութեան...: Տէֆթերհանէ միեւնոյն պարտականութիւնը ունի կարծենք դժբախտ հայ հողագործներէ բռնի գրաւուած հողային խնդիրներուն համար ալ, բայց ի՛նչ ըրած է մինչեւ հիմա:

Այս ագարակին դէմ 25 տարի առաջ ալ քրդական ոտնձգութիւններ եղած ու տեղական դատարանները վերջնապէս հաստատած էին վանքին սեփականութիւնը: Օրինական ամէն պայմանաժամ լրացած, կրկին դատ յարուցանելու՝ օրինական ո և է յենակէտ չըլլալով մէկտեղ՝ զարմանքով դիտուած էր՝ Կինճի պաշտօնէի յերիւրանքներուն տրուած կարեւորութիւնը և սեփականութեան դէմ նոր խնդիր հանելու համար Տէֆթերհանէի միջամտութիւնը:

Հայ երեսփոխանները ցաւ յայտնած էին հայ սեփականութեանց մասին պաշտօնատանց այս կերպ վերաբերումին դէմ, ու պահանջած էին նոր խնդիր յարուցուելու համար եղած գատարը ջնջել ու պաշտօնանկ ընել Կինճի Տէֆթերհանէի տեսուչը:

Տէֆթերհանէի վերատեսուչը այսօրուար է թէ Կինճի կառավարիչին գրած է քննութեան ենթարկել այդ պաշտօնեան, և խնդիրն ալ նկատի առնել, երեք օր առաջ ալ Զօհրապ էֆ.ին խոստացած եղած է նպաստաւոր լուծում մը տալ խնդրոյն:

Գործին այս վիճակը Գեղամ էֆ. հեռագրած է Ս. Կարապետի փոխանորդութեան, ու կը սպասուի խոստացուած նպաստաւոր կարգադրութեան:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՄԱՐՈՔ.— Բէնոն տէլա Կոմէրայէն, սպանիական բերդ մը Մարոքի ծովեզերքին վրայ, Սէութայի հարաւային արեւելեան կողմը, կը հեռագրեն երեքշաբթի օրուան Թանկաթով.— «Երէկ, առտուն կանուխ, բերդին դիմացը բլուրներուն վրայ և հեղեղատներուն մէջ դիրք գրաւած Ռիֆցիները սկսան կրակ ընել սպանիական բերդին վրայ: Սպանիական մարտկոցները ու զինուորները պատասխանեցին՝ մեծ կորուստներ պատճառելով թշնամիին: Թէեւ յարձակողները դիրքի առաւելութիւն ունէին, բայց Սպանիացիներուն չկրցան կորուստ պատճառել: Այսօր, երեքշաբթի, Մարոքցիները աւելի սաստկութեամբ սկսան կրակ ընել: Սպանիացիներուն թնդանօթները և զինուորները յաջողութեամբ պատասխանեցին: Կ'ըսուի թէ Մարոքցիները թնդանօթ ունին. անոնց ռումբերը քաղաքին վրայէն կ'անցնէին:»

—Սպանիացիները քիչ ատենէն Մէլիլայի մէջ պիտի գործածեն ռազմական նոր գործիք մը զոր հնարած է Պէրկուէդէ դիրքգնդապետը: Ուժեղ քառասուն զինուորներ զինուած են պարսատիկներով՝ ձեռքի պայթուցիկ ռումբեր արձակելու համար: Այդ գործին պիտի յատկացուին նաեւ սպանիացի լեռնականներ, որոնք վարժ են պարսատիկ արձակելու:

—Երեքշաբթի օրուան Թանժէրով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ռիֆցիները նոյն օրը կը շարունակէին յարձակումները, սակայն սպանիական թնդանօթները հարկադրեր են զանոնք են քաշուելու: Ռիֆցիները բազմաթիւ մեռեալներ և վիրաւորներ ունեցեր են: Չորեքշաբթի օրը Ռիֆցիները, աւելի բազմաթիւ, իրենց առաջնուան տեղերը գրաւելով, նորէն սկսեր են հրացանաձգութեան և լաւ նշան կ'առնեն քաղաքին այն վայրերուն վրայ զորս տեղէկ կը ճանչնան:

—Կը հերքուին Մատրիտի մէջ ելած այն զրոյցները թէ Ռիֆցիները վհատած են և թէ գաղտնի բանակցութիւններ կը կատարուին մէկ քանի ցեղապետներու հետ: Մարինա զօրավարին լրտեսները կը ծանուցանեն թէ ցեղապետներու վերջին գումարման մէջ երկու տեսակ հակումներ կային՝ երկուքն ալ պատերազմասիրական: Ոմանք կ'ուզէին, սպանիական զինուորներուն վրայ յարձակելու համար, սպասել որ Սպանիացիները յառաջխաղաց շարժում մը կատարեն և կ'առաջարկէին իրենց տկար դիրքերը զօրացնել, այն տեղերը ուրկէ կը կարծեն թէ Սպանիացիները պիտի անցնին: Ուրիշներ անմիջական յարձակում մը կուզէին էին: Բաւական երկար վիճաբանութիւններէ ետքը առաջիններուն ծրագիրը ընդունուեր է:

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ. — Հռոմէն չորեքշաբթի օրուան Թանկաթով հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Կը հաւաստուի թէ Ռուսիոյ կայսրը և Իտալիոյ թագաւորը, որոնք Սրեքցիայի մէջ իրարու պիտի հանդիպէին, Յոնիական ծովին մէջ պիտի տեսակցին, վասն զի Նիքոլա Բ. փափաք յայտնած է տեսնելու Մէսինան և Ռէճճիոն: Այդ աւերեալ վայրերուն ժողովուրդը, երկրաշարժին ատեն ռուս նաւաստիներուն ունեցած աղնիւ ընթացքը յիշելով, խանդավառ ընդունելութիւն մը կը պատրաստեն Ռուսիոյ կայսեր համար: Ցանձնաժողով մը կազմուած է՝ ոսկի շքադրամ մը ընծայելու Նիքոլա Բ.ի: Ռուսիոյ ու Իտալիոյ վեհապետները աչքէ պիտի անցընեն իտալական ամբողջ նաւատորմը, որ անպատմելի ամառն մարզանքներ պիտի կատարէ Յոնիական ծովին մէջ:

ԱԼԶԱՍ-ԼՕՐԷՆ.—Գերման մէկ քանի թերթեր կ'ըսեն թէ դաշնակցային Խորհուրդը աւարտեր է Ալզաս-Լօրէնը դաշնակցային ինքնօրէն Պետութեան մը վերածելու մասին կատարուած վիճաբանութիւնները: Նոյն լրագիրները կը յարեն թէ կարգ մը մենաշնորհներ պիտի տրուին Ալզաս-Լօրէնի՝ կառավարական ինքնօրինութեան ձեւով, սակայն դաշնակցային Պետութեան մը վերածելը բնաւ խնդիր եղած չէ:

ԹԷՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն Թայմզի թէ շաբթուս վերջերը հեծելազօրներու երկու գունդ, 300 հեծեալ և 200 պարսիկ Խազախներ Թէհրանէն Աստրապատական պիտի երթան, ուր կառավարութիւնը կը յուսայ բարեկարգութիւնը վերահաստատել՝ հոն կազմուելիք տեղական երկու զօրագունդերու աջակցութեամբը:

ՊՈԼՆԻՐԱՑԷՆ կը հեռագրեն գերման թերթերուն թէ Բօլ Իշխանին պալատան պարտէզին մէջ, երեքշաբթի օրը, ահռելի պայթում մը տեղի ունեցեր է, խուճապ առաջ բերելով շրջակաները: Այդ պայթումին պատճառին նկատմամբ զանազան զրոյցներ կան: Ընդհանրապէս կ'ըսուի թէ Ժորժ իշխանը պայթուցիկ նիւթ մը կը փորձէր:

ՀՆԴԻԿԱՍՏԱՆ.— Ապրուցցիի դուքսը երեքշաբթի առտու Պանտիրուր ժամներ է, Կօտուին-Օսթէն լերան վրայ մինչեւ 24,600 ոտք բարձրանալէ ետքը: Օդը լաւ էր: Դուքսը իր վերելքին ատեն տեսեր է

որ ջերմաչափը զերոյէն վար 15 աստիճան ցոյց կուտայ: Թէ՛ դուքսը և թէ հետեւորդները քաջառողջ են:

ՍՊԻՑՊԷՐԿԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Անգլիական լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Ռուսիոյ ու Շուէտի գիտողութիւնները արգելք կ'ըլլան տէրութեանց կողմէ գումարուելիք դեսպանախորհուրդի մը, զոր Նորվէկիա կը պահանջէ Սպիցպէրկի համար: Ինչպէս յայտնի է, Սպիցպէրկ և ոչ մէկուն կը վերաբերի: Նորվէկիա առաջարկած էր դեսպանախորհուրդ մը գումարել՝ անոր կացութիւնը ճշդելու միջազգային տեսակէտով: Շուէտ, որ իր հպատակներուն կողմէ կատարուած բազմաթիւ երկրախաղութիւններուն բերմամբ, հոն մասնաւոր իրաւունքներ ունենալ կ'ենթադրէ, անշուշտ վախցած է թէ մի՛ գուցէ Նորվէկիա գերակշիռ դիրք մը ունենալ ուզէ Սպիցպէրկի մէջ, որով նախամեծար համարած է ետ կենալ առաջարկուած դեսպանախորհուրդէն:

ՏԱՔՈՒԹԻՒՆԸ Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ.— Մ. Նահանգաց մէջ տիրող տարապայման տաքին հետեւանքով 50,000 Նիւ-Եորքցիներ՝ այր, կին ու տղայ, ամէն իրիկուն Քընէյ Այլէնտի եզերքները կը գիշերեն: Ոստիկանութիւնը կը հսկէ քնացողներուն վրայ, որոնց այրերը ու կիները զատ զատ տեղեր կը գտնուին: Մինչեւ տասը Փր. վճարող կայ եզերքի բաղնիքներուն՝ գիշերը հոն անցընելու համար: Նիւ-Եորքի մեծ դարաստանին մէջ առտուն կանուխ կը տեսնուին աղքատներու քով հարուստ ընտանիքներ, որոնք անտանելի տաքին հետեւանքով դուրս ելած են իրենց տուներէն. այրերը ո՛չ օձիք դրած են ոչ գլխարկ. շապիկին թեւերը վեր դարձուցած են. կիները թեթեւ հագուստներ կը կրեն: Ընդհանուր տառապանքը տարօրինակ կերպով իրարու կը մօտեցնէ բոլոր դասակարգերը. միլիոնատէրի կիներ կ'օգնեն ընտանիքի չքաւոր մայրերու, որոնք իրենց տղոց հետ խրճիթներէն դուրս ելած են՝ Հրտսընի եզերքը քիչ մը զովութիւն գտնելու: Տանիքներու վրայ առժամեայ հիւանդանոցներ հաստատուած են: Կիներու նորաձեւութիւնները բոլորովին տակնուվրայ եղած են, մէկ կտորէ չատ թեթեւ հագուստներ կը կրեն. գլխարկի տեղ սպիտակ քողեր կը գործածեն. ձեռնոցը բոլորովին վտարուած է. կօշիկները ճերմակ կտաւէ են:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Ա. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ

133րդ նիստ, 1 օգոստ. 1909

Երեսփ. Ժողովին չաբաթ օրուան ընդհանուր նիստը սկսաւ ժամ 2¼ին՝ Ահմէտ Րիզա պէյի ատենապետութեամբ: Նախորդ նիստին ատենագրութիւնը ընդունուելէ ետքը, կարդացուեցաւ՝ տղոց յատուկ հիւանդանոցը քաղաքապետութեան կցելու ծրագիրը և խորհրդարանական յանձնաժողովին տեղեկագիրը, որոնք ընդունուեցան: Այդ հիւանդանոցին ծախքն է վերջին ապրիլէն մինչեւ յառաջիկայ փետրուար՝ 444,856 դրուշ: Ապա ձեռք առնուեցաւ Պէխանէի քարտուղարներուն կողմէ Ժողովին ներկայացուած աղերսագիրը՝ հանգստեան թոշակի իրաւունք վայելելու համար. նաեւ խորհրդարանական յանձնաժողովին այն որոշումը թէ Պէխանէն մինչեւ հիմա մասնաւոր հաստատութիւն մը ըլլալով հոն պաշտօնավարողները օրականով կը ծառայեն, և հետեւաբար չեն կրնար հանգստեան թոշակի իրաւունք վայելել: Թեր ու դէմ բաւական վիճաբանութիւն կատարուելէ ետքը, մերժուեցաւ: Նկատողութեան առնուեցաւ գրութիւն մը որ կ'ըսէր թէ Սահմանադրութեան հրատարակութենէն ետքը ներում չնորհուած էր ոճրագործներու և մանաւանդ ցեղերու միջեւ գործուած ոճիրներու հեղինակներուն համար, սակայն այդ հրամանագիրը միայն Պիւրաթիստանի համար է, որով Ալպանիա, Սուրիա, Արաբիա և Փոքր Ասիոյ ուրիշ նահանգները մէկ կողմ թողուած էին: Դատական նախարարը Բ. Դրան դիմած էր՝ հասկնալու համար թէ ներման հրամանագիրը վերոգրեալ տեղերուն համար ալ պիտի գործադրուի՞: Ուրիշ գրութիւն մըն ալ կը խնդրէր որ Սահմանադրութեան հրատարակութենէն առաջ գործուած անհատական ոճիրներու հեղինակներուն նկատմամբ հետապնդում չկատարուի: Միւս կողմէ դատական յանձնաժողովը կը քննէր օրինագիծ մը՝ ներման պայմանները կանոնական տրամադրութեանց ենթարկելու և ամբողջ երկրին մէջ գործադրելու համար: Հետեւաբար խնդիրը յղուեցաւ նոյն յանձնաժողովին: Կարդացուեցաւ ելմըտացոյցի յանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած և երկու յօդուածէ բաղկացած օրինագիծ մը՝ կայս. անձնական գանձուն Կ. Պոլսոյ ու գաւառներու պաշտօնեաներուն նկատմամբ: Այդ օրինագիծը նոյնութեամբ ընդունուեցաւ. նաեւ տուրքերու գանձման օրինագիծին նկատմամբ Ծերակոյտին կողմէ եղած փոփոխութիւնները: Վիճաբանութեան առարկայ եղաւ նաեւ առեւտրական վարժարանին չրջանաւարտները զինուորական ծառայութենէ զերծ պահելու խնդիրը: Թեր ու դէմ բաւական վիճաբանութիւն կատարուելով որոշուեցաւ այդ խնդիրը նկատողութեան առնել յառաջիկայ նստաշրջանին: Ներքին գործոց նախարարութեան մէկ գրութիւնը Ժողովէն կը խնդրէր որոշում մը տալ Մինթէֆիքի գաւառէն երեսփոխան ընտրուած Րէֆիգ ու Խըտըր էֆ.ներու մասին, որոնք նոյն տեղացի չեն և հետեւաբար կ'ըսէր թէ ընտրութիւնը վաւերակա՞ն է թէ ոչ: Որոշուեցաւ ընտրական տեղեկագիրները ժամանելու պահուն խնդիրը նկատողութեան առնել: Դատական կազմակերպութեան օրինագիծը կարդացուեցաւ, բայց նկատելով որ արդի դրութիւնը մեծ փոփոխութեանց կ'ենթարկէ, որոշուեցաւ տպագրել և յետոյ նկատողութեան առնել: Պուլկարիայէն և ուրիշ տեղերէ Էտիրնէ և միւս նահանգները ժամանող իսլամ գաղթականներու մասին յանձնաժողովին տեղեկագիրը կարդացուեցաւ, որ կ'առաջարկէր այս տարուան ելմտացոյցէն տասը հազար ոսկի յատկացնել Էտիրնէի նահանգին, ուր գաղթականները բազմաթիւ են: Զոհրապ էֆ. առաջարկեց «Իսլամ գաղթական» խօսքը փոխել «Օսմ. գաղթական»ի, վասն զի նախորդ չրջանին արհաւիրքներէն փախչող և ազատութիւն հռչակուելուն վրայ վերադարձող ոչ-իսլամ գաղթականներն ալ պէտք է օգտուին եղած առաջարկութենէն: Վէհպի էֆ. պատասխանեց թէ «Իսլամ գաղթական» բառերուն պատճառը այն է թէ Էտիրնէի մէջ ոչ-իսլամ գաղթականներ չկան:

Ատեանը փակուելէ ետքը, ժամ 6ին նորէն բացուեցաւ: Նկատողութեան առնուեցաւ քաղաքային պաշտօնեաներու հանգստեան կոչուելուն վերաբերեալ օրինագիծը: Հանգստեան թոշակի սնտուկին վերատեսուչ Նուրի պէյ ներկայ էր: Զանազան առաջարկութիւններ եղան, ի մէջ այլոց այդ վերատեսչութիւնը ելմտական նախարարութեան ենթարկելու, պաշտօնեաներու ամսաթոշակներէն հանգստեան համար վար դրուած հարիւրէն 5ը բարձրացնել 7½ի, կրօնական ու քաղաքային պաշտօնեաներու հանգստեան թոշակի սնտուկները միացնել, պաշտօնավարութեան տեւողութիւնը 30էն 20 տարիի զեղչել, և այլն: Բոլոր այդ առաջարկութիւնները մերժուեցան և օրինագիծը ամբողջութեամբ ընդունուեցաւ զանազան փոփոխութիւններով: Այրիներու և որբերու տրուելիք թոշակին առաւելագոյն քանակութիւնը 4250էն 5000ի բարձրացաւ. իսկ հանգստեան թոշակի առաւելագոյն քանակութիւնը 8500էն զեղչուեցաւ 7500ի: Իրենց պաշտօնին կիրառմանը մէջ մեռնող և տասը տարիէն նուազ ծառայած պաշտօնեաներու ընտանիքներուն տրուելիք վարձատրութեան գումարին առաւելագոյն քանակութիւնը 8500 դրուշ սահմանուեցաւ: Հանգստեան թոշակի սնտուկին բացը 21,087,770 դրուշ է, որ պիտի գոցուի նոր օրինագիծին տրամադրութիւններով: Ժամ 11½ին ատեանը փակուեցաւ:

* * *

134րդ նիստ 2 օգոստոս 1909

Երեսփ. Ժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ: Ատեանը բացուեցաւ ժամ 2½ին Ահմէտ Րիզա պէյի ատենապետութեամբ: Կարդացուեցաւ եպարքոսական գրութիւն մը, որով Երեսփ. Ժողովին կողմէ ընտրուած երեսփոխանները կը հրաւիրէր իրենց պաշտօնին ձեռնարկել՝ պետական պաշտօնէութեան վերակազմութեան գործին համար, քանի որ ելմտացոյցը վաւերացած է: Ցետոյ կարդացուեցաւ Ծերակոյտի նախագահին մէկ գրութիւնը, ուր ըսուած էր թէ փոխուելու համար Երեսփ. Ժողովին ղրկուած Սահմանադրութեան յօդուածներուն մէջ ծերակուտականներու թոշակին վերաբերող յօդուածը սխալմամբ նշանակուած է և թէ այդ յօդուածը թէեւ Երեսփ. Ժողովին կողմէ վաւերացած է, սակայն Ծերակոյտին մէջ տակաւին նկատողութեան առնուած չէ, որով նոյն յօդուածը պէտք է ջնջագծել. իսկ ծերակուտականներուն հարցաքննման իրաւունք տուող յօդուածը պէտք է չուտով վիճաբանութեան ենթարկել և վաւերացնել: Թեր ու դէմ կարծիք յայտնուելէ ետքը, որոշուեցաւ գրել Ծերակոյտի նախագահին թէ թոշակներու վերաբերող նոյն յօդուածը պէտք է իսկոյն վիճաբանութեան ենթարկել Ծերակոյտին մէջ և նոյն Ժողովին հայեցակէտները դեկուցանել: Ապա նկատողութեան առնուեցաւ Սուրիոյ երեսփոխան Շէֆիք-էլ-Մուէյէտ պէյի խնդիրը՝ այսինքն թէ երկու տեղէ ամսաթոշակ չի կրնար առնել թէ՛ իբրեւ երեսփոխան և թէ իբրեւ Ռէժիի գործիչ: Ժողովը որոչեց որ Շէֆիք-էլ-Մուէյէտ պէյ քանի որ երեսփոխանութիւնը ընդունած է, այլեւս չի կրնար երկու պաշտօններէն մէկին համար ընտրութիւն կատարել, որով պէտք է հրաժարի Ռէժիի մէջ ունեցած պաշտօնէն և երեսփոխան ընտրուած օրէն ի վեր Ռէժիէն ստացած ամսաթոշակները վերադարձնէ: Այդ առթիւ Էսմէր Զէվղի էֆ. գիտել տուաւ թէ երեսփոխաններէն Զէբրաչի էֆ. և Հալաճեան էֆ. ալ տակաւին կը շարունակեն՝ առաջինը Ռէժիի և երկրորդն ալ Հանր. Պարտքի Վարչութեան մէջ իրենց պաշտօնը: Բաւական վիճաբանութիւն կատարուեցաւ: Զէբրաչի էֆ. ըսաւ թէ Ռէժիի պաշտօնեաները պետութեան պաշտօնեայ չեն: Որոշուեցաւ խնդիրը յղել Ծերակոյտին՝ այդ պարագան ճշդելու համար: Ձեռք առնուեցաւ Եէմէնի խնդիրը: Ներքին գործոց Նախարար Թալաթ պէյ բեմը ելլելով չնորհակալութիւն յայտնեց իրեն նկատմամբ ցոյց տրուած համակրութեանց համար. ըսաւ թէ հայրենիքին օգտին համար գիշեր ցորեկ պիտի աշխատի և թէ այն օրը երբ ստիպուի թէ պիտի չկրնայ յաջողիլ, առանց վստահութեան քուէ ուզելու պիտի հրաժարի: Թալաթ պէյի խօսքերը ծափահարուեցան: Ներքին գործոց Նախարարին առաջարկութեամբ այսօրուան յետաձգուեցաւ Եէմէնի խնդրոյն վիճաբանութիւնը: Քաղաքային պաշտօնեաներու անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակի օրինագիծը նկատողութեան առնուելով, ամբողջութիւնը ընդունուեցաւ կարգ մը փոփոխութիւններով: Այդ ամսաթոշակներուն առաւելագոյն քանակութիւնը 7500էն 5000ի զեղչուեցաւ:

Ժամ 5ին ատեանը փակուելով 7ին վերստին բացուեցաւ: Նկատողութեան առնուեցաւ օտար երկիրներէ բերուող ալքոլներու խնդիրը: Սըտգը պէյ ըսաւ թէ տարին 16 միլիոն քիլօ ալքոլ կը ներածուի օսմ. երկիրները. ատոնց փոքր մասը արհեստներու մէջ կը գործածուի, իսկ մեծ մասով օղի կը պատրաստուի: Օղին թէ՛ առողջութեան կը վնասէ և թէ բարոյականի: Սըտգը պէյ յարեց թէ պատրաստուած օրինագիծը հիմնուած է դրացի տէրութեան մը տեսակէտին վրայ: Հանրային Պարտքի Վարչութիւնն ալ այդ մասին պէտք եղած բացատրութիւնները տուած է: Խորհրդարանական յանձնաժողովին կարծիքը այն է որ դուրսէն բերուած ալքոլներուն գոյնը փոխուի՝ ըմպելիքներու մէջ չգործածուելու համար: Ներկայացուած օրինագիծը, 19 յօդուածէ բաղկացած, ամբողջութեամբ ընդունուեցաւ: Ծերակոյտին նախագահը կը տեղեկագրէր թէ Ըլտըզը կայս. կալուած կը համարուի և թէ Մալթէյինէն, Մէրասիմ Տաիրէսիէն ու Շալէ Քէօշկէն զատ, միւսները հանրութեան համար բաց են և հասոյթը քաղաքապետութեան յատկացուած է: Այդ խնդիրը յղուեցաւ ելմըտացոյցի յանձնաժողովին: Կարդացուեցաւ խորհրդարանական յանձնաժողովին տեղեկագիրը՝ քաղաքական աքսորեալներու և դատապարտեալներու վիճակը բարւոքելու մասին: Ժողովը որոշեց այդ խնդիրը յանձնել գործադիր իշխանութեան: Ժողովը նոյնութեամբ ընդունեց Ատանայի նահանգին առեւտրական գործառնութեանց վերաբերեալ առժամեայ օրինագիծը: Ցետոյ ատեանը փակուեցաւ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Եէնի Կազէթա ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Անգլիա, Ֆրանսա ու Իտալիա մէյմէկ զրահաւոր պիտի ղրկեն Հանեայի առջեւ: Ռուսիա Միջերկրականի մէջ զրահաւոր չունենալուն համար է որ միւսներուն պիտի չկրնայ միանալ: Հանեայի բերդին վրայ գտնուած հելլենական դրօշը եթէ վար չառնուի, այդ երեք զրահաւորները բռնի ոյժով դրօշը վար պիտի առնեն: Անգլիոյ զրահաւորը ուրբաթ օրը Մալթայէն ճամբայ ելեր է դէպ ի Կրետէ: Ֆրանսական Վիքդոր Հիւկօ յածաւորակը Թուլոնէն շաբաթ օրը ճամբայ ելեր է դէպ ի Կրետէ:

—Երէկուան Թուսկանով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ պաշտպան տէրութեանց Հանեայի հիւպատոսները կարգ մը պատուիրակներ ըրեր են Կրետէի առժամեայ կառավարութեան, թէեւ հրաժարած ըլլայ: Ըսեր են նաեւ թէ հելլէն դրօշը եթէ վար չառնուի, Կրետացիները նիւթապէս ու բարոյապէս պիտի վնասուին: Հիւպատոսները պայմանաժամ մը տուեր են դրօշը վար առնելու համար:

—Չորս տէրութիւնները երկուքական նաւ պիտի ունենան կրետական ջուրերուն մէջ:

—Չորս տէրութեանց Կ. Պոլսոյ դեսպանները, առջի օրը գումարուելով, որոշեցին իրենց կառավարութիւններէն հրահանգ խնդրել թէ քանի որ Բ. Դրան կողմէ Ցունաստանի եղած առաջին զեկոյցին առթիւ իրենց կառավարութեանց անունով բարեկամական խորհուրդներ տուած են օսմ. կառավարութեան, երկրորդ զեկոյցին առթիւ ալ նոր դիմում մը պէտք կա՞յ թէ ոչ:

—Հելլէն կառավարութիւնը դեռ չպատասխանեց Բ. Դրան երկրորդ զեկոյցին: Կը սպասուի որ այս շաբթու պատասխանէ:

—Բարիզէն կը հեռագրեն թէ Ֆրանսա բանակցութիւն կը կատարէ միւս պաշտպան տէրութեանց հետ՝ միասին ծրագիր մը պատրաստելու՝ կրետական դժուարութիւնները լուծելու համար:

—Աթէնքի լրագիրները միաձայնութեամբ խորհուրդ կուտան Կրետացիներուն՝ Հանեայի հելլէն դրօշին վար առնուելուն, այդպէս ցոյց տալու համար իրենց յարգանքը պաշտպան տէրութեանց նկատմամբ: Նոյն լրագիրները կ'ըսեն թէ Բ. Դրան կողմէ Ցունաստանի ուղղուած երկրորդ ծանուցագիրը ցոյց կուտայ Թուրքիոյ չափաւորութիւնը և Ցունաստանի մասին խաղաղասէր զգացումները:

—Սապահ կ'ըսէ թէ Բ. Դուռը Ցունաստանի պատասխանը ստանալէն ետքը պիտի խորհի Աթէնքի օսմ. դեսպան Նապի պէյի անսահման արձակուրդ տալու մասին. յուսալի է որ հելլէն կառավարութիւնը պատճառ պիտի չտայ որ Բ. Դուռը այդ տեսակ միջոց մը ձեռք առնէ:

—Նէոլոգոս կ'ըսէ թէ Ցունաստան վաղը պիտի տայ իր պատասխանը և թէ օսմ. կառավարութեան չափազանց պահանջումներուն հանդէպ, մեծ տէրութեանց միջամտութիւնը պիտի խնդրէ:

—Իգդիհաս կ'իմանայ թէ հելլէն դրօշը եթէ վար չառնուի, երեք տէրութեանց մարտանաւերը պիտի ռմբակոծեն Կրետէն:

—Օսմ. Մ. ու Յ. Քոմիդէին կեդրոնը յուլիս 25 թուական յայտարարութեամբ մը բոլոր Օսմանցիները կը հրաւիրէ «պոյքոթ» ընելու հելլենական ապրանքներու և չոգենաւերու դէմ:

—Կրետէի իսլամները որոշեր են չգաղթել և հայրենիքի թշնամի նկատել այն որ առանց բաւաւոր պատճառի երկրէն կը հեռանայ:

—Տէչդունի Ընկերութեան Հալիճ չոգենաւը, «պոյքոթաժ»էն ազատելու համար, առջի օրը իտալական դրօշով ճամբայ ելաւ Ղալաթիոյ քարափէն, սակայն Բոսթոսթօ ժամանելուն, գործը հասկցուելով չէ կրցեր ուղեւոր առնել:

—Երէկ հելլէն չոգենաւ մը մեծաքանակ ձմերուկով Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանած էր, սակայն մավոնաճիները չպարպեցին, որով չոգենաւը հարկադրուեցաւ ետ դառնալ:

ՍՈՒԼԹԱՆԸ, չաբաթ օրը, իր ներկայութեանը ընդունեց Եպարքոսը ու ծովային նախարարը:

—Սուլթանը, այսօր, մինչեւ Շիլէ (Սեւ ծով) զբօսական պտոյտ մը կատարելով իրիկուան պիտի վերադառնայ:

ԶԷՆՔԵՐԸ.— Զէռնէաս պաշտօնաբանը որոշեց որ զէնք գնել ուզողները պէտք է մասնաւոր արտօնութիւն մը ունենան: Արտօնութիւն չունեցողներու զէնք վաճառող զինավաճառներէն արտօնագիրը ետ պիտի առնուի:

ՖԷՐԻՏ ՓԱՇԱ, Ներքին գործոց նախորդ նախարարը, չաբաթ օրը Քարլսպատ ուղեւորեցաւ:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ կուսակալ պիտի անուանուի Բերայի կառավարիչ Մաղհար պէյ:

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ.— Ալիւրի գինը 97—96½ի իջած ըլլալով, առաջարկուեցաւ հացին գինը 45 փարա սահմանել:

ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ.— Կայս. Իրատէ մը վաւերացուց ելմտացոյցը, որ քուէարկուած էր Խորհրդարանին կողմէ:

ՐԷՖԻԻԿ.— Եգիպտոս ղրկուած օսմ. ծխախոտներուն իւրաքանչիւր օխայէն առնուող «Րէֆիիէ»ն չորս դրուշէն վաթսուն փարայի զեղչուեցաւ՝ օգոստոս 1/14էն սկսեալ:

ՏԻԳՐԻՍՄԻԿԷՆ առնուած լուրերու նայելով, գրեթէ երեսուներնինդ ցեղապետներ անձնատուր եղեր են տեղական կառավարութեան: Ամէնքն ալ յայտարարեր են որ նոր ռէժիմին կուսակից են: Ցեղերու սովորութեանց համաձայն երդում ըրեր են Սահմանադրութեան վրայ: Հանդէսներ կատարուեր են: Ուրիշ ցեղերու ժամանման կը սպասուի: Անսաստողները խստիւ պիտի պատժուին:

ՀՐԴԵՀՆԵՐԸ.— Պատերազմական նախարարութիւնը որոշեց որ այլ եւս թնդանօթ չարձակուի հրդեհներու առթիւ:

ՀԱՄԻՏԻՆ ԴՐԱՄՆԵՐԸ. — Սապահ կ'ըսէ թէ Մահմուտ Շէվքէթ փաշա և կայս. անձնական գանձուն նախկին նախարար Ցովհաննէս փաշա Սաքըզ, անցեալ օր, Քրէտի Լիոնէ Պանքան երթալով տնօրէնին հետ տեսակցեր են՝ նոյն Պանքային մէջ Համիտին ունեցած դրամները ստանալու համար: Կ'ըսուի թէ խնդրոյն կարգադրութիւնը մօտ է:

ՎԱՆԱՅ կուսակալ կարգուեցաւ Պէքիր Սամի պէյ, որ փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը:

ՌԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿԻ օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ կարգուեցաւ կայս. առաջին թիկնապահ հազարապետ Րէմզի պէյ:

ՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵԷՄԷՆԻ ՄԷՋ.— Եէմէնի մէջ իբր Մէհտի երեւան ելած Սուպհոլը Մէհմէտ Իտրիս անուն մարդ մը, արաբական ցեղի պատկանող 100,000է աւելի հոգի իր գլուխը ժողվելով, յարձակման սկսած է: Այդ անձը, հին խաֆիէ մը, անծանօթ տեղէ մը դրամական օգնութիւն կը ստանայ: Իրեն ձեռնտուներուն թիւը կ'աւելնայ հետզհետէ, և կացութիւնը տակաւ կը ծանրանայ, ինչպէս ծանուցուեցաւ ասկէ առաջ: Նախարարաց Խորհուրդը իր երէկի նիստին մէջ մասնաւորապէս զբաղեցաւ այդ խնդրով: Ցիչեալ Մէհտին, անցեալ օր, օսմ. գունդի մը վրայ յարձակելով 15 հոգի սպաննած է: Շէնք մը ապաստանած 100 զինուորներ ալ յարձակում կրելով Մէհտիին ու իր չարագործ մարդոց կողմէ սպաննուած են: Նկատելով որ օդերու տարապայման տաքութեան պատճառաւ զինուորական առաքումներն ու հետապնդումները դժուարութեանց կրնան մատնուիլ, կառավարութիւնը երկար ու մանրազնին խորհրդակցութիւն մը կատարե՞լ՝ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար: Եղանակին թոյլատու հանգամանքը նկատի առնելով, որոշուեցաւ զինուորական առաքումներ ընել անմիջապէս:

ՃԱՆԷԹԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Միզանէն Բ. Դուռ քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ֆրանսական զօրքերը մէկ քանի օր առաջ ետ քաշուեր են օսմ. հողէն, իրենց նախկին տեղը վերադառնալով:

ՆԵՂՈՒՑՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ.—Անգլիոյ արտաքին գործոց Նախարարութիւնը կը հերքէ սա լուրը թէ Քօուէսի տեսակցութեան մէջ խորհրդակցութեանց առարկայ եղած ըլլայ Նեղուցներու խնդիրը: Բեդերսպուրկի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ ալ կը հերքուի այդ լուրը, որ ծագում առած է Զարին մօտերս Իտալիոյ տալիք այցելութենէն, մէկ քանի ռուսական մարտանաւերու ուղեկցութեամբ:

ԸՆԿԵՐԱՆՑՈՒԹԵԱՆՑ օրէնքը Ծերակոյտին կողմէ ալ վաւերացուած ըլլալով Բ. Դուռ ղրկուեցաւ երէկ:

ԶԱՐԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ այցելութեան լուրը կը հաստատուի: Նիքոլա կայսրը սեպտեմբերի վերջերը մայրաքաղաքս պիտի գայ: Բեդերսպուրկի օսմ. դեսպանատունէն կողմէ երէկ այդ մասին զեկոյց եղաւ Բ. Դրան: Զարը Սդանտարտ զբօսանաւով Կ. Պոլիս պիտի գայ, Տարտանէլէն անցնելով: Կայսեր պիտի ուղեկցին ռուսական երկու յածաւորակ և երկու զրահաւոր: Այդ այցելութեան միջոցին գերմանական զբօսանաւ մը մայրաքաղաքս պիտի գայ: Պէշիքթաշի առջեւ Զարը պիտի դիմաւորուի օսմ. նաւատորմին կողմէ: Ռուսիոյ դեսպանը և դեսպանատան պաշտօնեաները Տարտանէլի բաչերը ընդառաջ պիտի երթան կայսեր: Հարկ եղած պատիւները պիտի ընծայուին, Զարը Տարտանէլի նեղուցէն անցած ատեն: Պէյլէրպէյի պալատը յատկացուած է Ռուսիոյ կայսեր բնակութեան: Զարին հետ պիտի գտնուին Ռուսիոյ Նախարարապետը և արտաքին գործոց Նախարարը:

ԴԱՏԱՒԱՆ խորհրդական Քօսթաքի Վահանի էֆ. հրաժարական տուած է առանց որոշ պատճառի, կը գրէ Բրօսփօ:

ՀԱՄԻՏ մէկ քանի օրէ ի վեր կոկորդի թեթեւ հիւանդութենէ մը կը տառապի: Գահընկէց Սուլթանը այս միջոցիս չատ կը նեղուի Սէլանիկի մէջ տիրող սաստիկ տաքէն:

«**ԵԷՆԻ ԿԱԶԷԹԱ**», որ դադարման դատապարտուած էր, այսօրուընէ վերըսկսած է իր հրատարակութիւնը:

ԹԱՌԹ-ՌՈՍԹԱԼՆԵՐԸ.— Հաճեցէք քառթ-բօսթալ մը ղրկել Նարմէր Աքլոր Ընկերութեան, Պոլիս, Թարագճըլար փողոց, որպէս զի պաշտօնեայ մը ձեր բնակարանը գալով պէտք եղած տեղեկութիւնները հաղորդէ ապառիկ գնումի դրութեան վրայ՝ մայրաքաղաքիս 80 վաճառատուններէն, ուր գները որոշ են: Այդ ապառիկ գնումը կրնայ ըլլալ երաշխաւորով մը կամ առանց երաշխաւորի, միջնորդչէքով կամ առանց միջնորդչէքի, և այս վերջին պարագային՝ ապառիկ գնումը կանխիկ գնման պէս կ'ըլլայ:

6—3

ՏԵՐՈՒՊԷԻ ԷՔՍԹՐԱ ՄՈՄԵՐ

Տէրուպէի էքսթրա ընտիր մոմերը գնեցէք, որոնք ո՛չ ծուխ կ'արձակեն և ո՛չ կը վազեն: Այդ մոմերուն պատրաստութեան համար մեծ խնամ տարուած է: Գինն ալ աժան է: Կը ծախուի գլխաւոր խանութպաններուն և Պոլսոյ, Բերայի ու Ղալաթիոյ մեծ վաճառատուններուն քով: Վաճառման կեդրոնատեղին է Պալըգ Բազար, Նէվչէհիր խան, թիւ 9, Բօրլօղլու և ընկերութեան մօտ:

Ընդհանուր գործակալ

75—10 Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Արմաշի Դպրեվանքին խօսքը ընելու պէս ընթերցողները գուցէ կարծեն որ դարձեալ անոր նկուղներուն մէջ պահուած երեւակայական անգնահատելի թընդանօթին յիշատակութիւնը պիտի ընեմ: Ահիկա, այդ թնդանօթը, որ մեր երկրորդ թնդանօթն է՝ Օսմ. Սահմանադրութեան հաստատումէն ի վեր, չատոնց հալեցաւ՝ լրագրական հերքումի հնոցին մէջ, ու անկէ ետ կ՚սպասենք այն երրորդ թընդանօթին, զոր մեր ոխերիմ և մահացու թշնամիներուն դիւայնօրէն վառ երեւակայութիւնը պիտի ձուլէ մեր հաշւոյն, վանքի մը նկուղին կամ լեռան մը կատարին վրայ...

Արդէն, թնդանօթի և ասոր նման աղմկալից և խռովարար նիւթերու վրայ խօսիլը այնքան ալ խոհեմութիւն չէ այս միջոցիս, երբ մասնաւորապէս հայ թերթերը սխալմամբ հալածանքի մը ենթարկուած են ու դեռ երէկ անոնցմէ մէկը բոլորովին ջնջուեցաւ:

Պարզապէս, Դպրեվանքի Խնամակալութեան մէկ որոշումն է որ զիս կը հետաքրքրէ և որ ո՛ և է կապ չունի ռազմական գործիքներու հետ: Այդ որոշումը հետեւեալն է, որուն վրայ կը հրաւիրեմ հայ ընթերցողին մասնաւոր ուշադրութիւնը.

Դպրեվանք ընդունուելու համար հարկ է ունենալ երեք տեսակ վկայական. 1.—Բարի վարուց վկայական. 2.—կուսակրօնութեան յարմար ըլլալը հաստատող բժշկական վկայագիր և 3.—դպրոցական վճռականգոյց:

Դպրեվանքը, ինչպէս գիտենք, մեր կրօնական ամէնէն կարեւոր հաստատութիւններէն մէկն է և վերջին քանի տարուան մէջ միակը հանդիսացաւ որ կրցաւ ազգին պարգեւել ուսեալ, զարգացած, ազատամիտ կղերականներ որոնք կրօնական նոր դպրոց մը հաստատեցին՝ հակոտնեայ հինին և անոր աւանդապաշտ ու նեղսահայեաց ուղղութեանը, հակառակ այն խրողութեան որ այդ դպրեվանքին դաստիարակութեան մէջ ատեն մը տիրապետեց Օրմանեանի սքոլաստիկ, լատինաշունչ և հռետորական ոգին, չէզոքացուած, բարեբախտաբար, Դուրեանի աւելի քլասիկ կամ զմայլելիօրէն միստիկ, վեհ և հարազատ ոգիովը, որմէ աղդուեցան դպրեվանքի առաջին և երկրորդ շրջանաւարտները: Բայց հին ռէժիմին մզլոտութիւններուն հետ այս հաստատութիւնն ալ քիչ քիչ բորբոսած էր և վերջերս անանկ վիճակի մըն էր հասած որ փակուիլը ամէնէն հաւանական պարագան էր: Մանաւանդ շրջանաւարտ ուսանող-աբեղաներուն վերջին յոյժ բարեդէպ մէկ քայլը, որ ընդվզում մըն էր կղերականութեան դէմ, վճռական հարուածը պիտի տար այդ հաստատութեան, երբ ահա Խնամակալութիւնը՝ նոր վարդապետացուներու ընդունելութեան վերոյիշեալ երեք պայմաններովը կուգայ ծանուցանել թէ Դըպրեվանքին կղերանոցը բաց է և պիտի շարունակէ: Օլ ռայթ!:

Այդ երեք պայմաններէն երկուքը շատ սովորական և բնական կը գտնեմ. բարի վարուց վկայական և դպրոցական վճռականգոյց. գալով երրորդին՝ կուսակրօնութեան յարմար ըլլալը հաստատող բժշկական վկայագիր, ահա ինչ որ կը գայթակղեցնէ զիս և կատարեալ շփոթութեան կը մատնէ: Մինչեւ ցարդ բժշկութիւնը իր որոշ դերը խաղացած է կեանքի ապահովագրութիւններու և այլ և այլ վարչութեանց մօտ պաշտօնեաներու ընդունելութեան մէջ: Օրինակի համար, երկաթուղիի պաշտօնէութեան թեկնածու մը անհրաժեշտաբար բժշկական քննութեան կ՚ենթարկուի առողջ կազմուածքի վկայականի մը համար: Նոյնպէս, զինուորագրութեան մէջ բժշկական վկայութիւնը հարկաւոր է, քանի որ բանակի և պատերազմի տաժանքներուն առողջ մարմին մը միայն կրնայ տոկալ: Ամուսնական պարագաներու մէջ ալ, երբեմն, բծախնդիր մարդիկ առողջութեան վկայագիր կը պահանջեն: Այս ամէնուն մէջ բժշկութեան միջամտութիւնը որքան բնաւոր այնքան անհրաժեշտ է: Բայց հետաքրքրական էր գիտնալ թէ բժշկ. գիտութեան ո՛ր ճիւղն է որ ձեռնհաս կ՚ըլլայ կոր մարդուս կազմուածքին վրայ փնտռելու գտնելու «կուսակրօնութեան յարմարութիւն»: Այս հարցը հարկ եղած լուսաբանութեամբ քննելու համար, ստիպուած պիտի ըլլայի քիչ մը շա՛տ ֆիզիքական մանրամասնութիւններու վրայ ծանրանալու, ինչ որ ոչ-բժշկական թերթի մը համար պատշաճ բան մը չպիտի ըլլար, մեր ընթերցողները տարամերժօրէն բժիշկներ կամ բժշկական ուսանողներ չըլլալով: Բայց, պատշաճութեան սահմանէն առանց դուրս ելած ըլլալու, կարելի է հարցնել Դպրեվանքի Խնամակալութեան թէ ինք ի՛նչ կը հասկնայ «կուսակրօնութեան յարմարութիւն» ըսելով: Անշուշտ գործին մէջ բարոյական իմաստ մը չէ որ կը փնտռէ, այլ լոկ ֆիզիքական, քանի որ իր ուզածը «բժշկական վկայագիր» մըն է միայն: Արդ, մինչեւ ցարդ լսուած չէ որ քանամեայ երիտասարդ մը իր ֆիզիքական կազմին վրայ կրէ անանկ նշաններ, որոնք զինքը յարմար ցոյց տան կամ ոչ կուսակրօնութեան: Եթէ փնտռուածը Ներքինի յատկութիւն մըն է, ատիկա—հազուադէպօրէն բնական—արհեստականօրէն միայն ձեռք կրնայ բերուիլ: Վարկպարազի ակնարկ մը նետելով մեր ներկայ կղերական դասակարգին վրայ, դիւրաւ պիտի համոզուինք թէ մեր վարդապետներն ու եպիսկոպոսները հեռո՛ւ են, փարսախներով հեռու՝ ունենալէ այն հազուագիւտ յատկութիւնները որոնցմով օժտուած են կանոններու պահապանները: Երբեմն, իրենց առաքինի՛ արարքներուն լուրերը ախրութեամբ կ՚իմանանք, ինչ որ կ՚ապացուցանէ թէ կուսակրօնութիւնը շատ անգամ թուղթի վրայ միայն գոյութիւն ունի: Դպրեվանքի Խնամակալութիւնը, այս իրականութեան գիտակ, կ՚ուզէ անշուշտ անոր դէմ ազդու և կանխարգել միջոցներ ձեռք առնել՝ պայման դնելով «կուսակրօնութեան յարմարութիւնն հաստատող վկայագիր»ը: Պատուական գաղափար և փրկարար միջոց՝ արդարեւ: Միայն ամէնակարեւոր է գիտնալ թէ բժշկութիւնը այնքան առաջացա՞ծ է որ քննէ, օրինակի համար, քսան տարեկան կենդանի երիտասարդի մը հոգեկան ներքին դրութիւնը, ջիղերը, զգայնութեան աստիճանը, մարմինին բջջային և հիւսուածային յօրինուածութիւնը, անոր էութիւնը վերջապէս: Եթէ կուսակրօնութեան կոչումը՝ ֆիզիքական տարբական կարողութիւններուն չգոյութեանը մէջ կը կայանայ,— ինչ որ անշուշտ կարելի է բժշկական քննութեամբ հաստատել,—կրնամ հիմակուընէ ապահովցնել Դպրեվանքի Խնամակալութիւնը որ շա՛տ քիչ կամ գրեթէ բնաւ չպիտի ընդունի այցելութիւնը «կուսակրօնութեան յարմարութիւնն հաստատող վկայագիրով» չէնք չնորհք ուսանողի մը: Մնաց որ, ֆիզիքական յայտնի անկարողութիւն մը գիտականօրէն կ՚ենթադրէ սեռական աղեղ մոլութիւններու արտասովոր կիրառում մը, ինչ որ ամբողջ կազմին քայքայման պատճառ կ՚ըլլայ: Բայց որքան որ գիտենք, կղերականներուն մէջ փնտռուած կարգ մը բարոյական առաքինութիւններուն քով մարմնական առաւելութիւնն ալ անհրաժեշտ է. առողջ մարմին և քիչ շատ բարեձեւ կազմ: Եւ աւելի տրամաբանական պիտի գտնայի կրօնականութեան կոչեցեալները բժշկական քննութեան ենթարկել՝ անոնց կազմին կատարեալ առողջութիւնը, բոլոր ֆիզիքական կարողութիւններուն անթերութիւնը հաստատելու համար, իբրեւ մէկը ընդունելութեան պայմաններէն:

Վերջապէս ինքզինքս հանելուկի մը դէմը կը գտնամ. ո՞րն է ան որ կը փնտռուի մարդուն մէջ իբրեւ կուսակրօնութեան յարմար: Ասիկա եթէ paradoxe մը չէ, հարկ է բացատրել մեզի, ու մենք շնորհապարտ պիտի ըլլանք այն հոգեբան—բժիշկին որ գայ «գիտականօրէն բացատրելու այն ֆիզիքական յատկութիւնները որոնք մարդս յարմար կը կացուցանեն կուսակրօնութեան»:

ԵՐՈՒԽԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄԸ.— Նախապէս տրուած որոշման մը համաձայն, քննիչ խառն յանձնախումբ մը պիտի ղրկուի Անատոլուի նահանգները, բարենորոգումներ ի գործ դնելու համար: Նախարարաց Խորհուրդը երէկի նիստին մէջ խորհրդակցութիւն կատարելով այդ մասին, հարկ եղած պաշտօնեաները անուանեց, իբր անդամ նոյն քննիչ յանձնախումբին:

ԱՏԱՆԱՅԻ ՋԱՐԴԸ ԵՒ ՃԷՄԱԼ ՊԷՅ.— Սթանտարտի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցած է Ատանայի նոր կուսակալ Ճէմալ պէյի հետ: Ահա թէ ի՛նչ կարծիք կը յայտնէ Ճէմալ պէյ Ատանայի ջարդի մասին.—«Ատանայի կոտորածը նախ առաջ եկած է համիտեան ռէժիմի յոռի վարչութեան պատճառաւ: Տեղական կազմակերպուած կառավարութեան մը չգոյութիւնը և տեղւոյն վարչական պաշտօնատարներու ապիկարութիւնն ալ նպաստած են աղէտին: Անոնք չեն կրցած կամ չեն ուզած կասեցնել խռովութիւնները՝ իրենց ծագած ատեն: Իմ պարտքս կը նկատեմ կարելի եղած ամէն միջոցներով վերցնել հին ռէժիմին վաղեմի սովորութիւնները: Մտադիր եմ տեղական զօրաւոր և ազդեցիկ կառավարութիւն մը հաստատել, ոստիկանութեան և ոստիկանզինուորութեան վրայ յենած: Երբ Հայերը տեսնեն որ անդորրութիւնը վերահաստատուած է և արդարութիւնը հաւասարապէս կը տիրէ ամէնուն համար, չպիտի հեռանան իրենց երկրէն ու քաղաքէն, իսկ խոյս տուածներն ալ, ապահով եմ թէ, պիտի վերադառնան և հաւատարիմ զաւակները պիտի ըլլան Թուրքիոյ:»

ԶՈՀԻ ՏԵՂ ԶՈՀ Կ՚ՈՒԶԵՆՔ.— Սըրտաճմլիկ տեսարանի մը հանդիսատես եղանք շաբաթ օր Պատրիարքարանի մէջ: Ատանայի մէջ կախաղան հանուած Յովհաննէս, Յարութիւն և Կարապետ Պուլտուգեան մսավաճառ եղբայրներու մայրը, քոյրը և անոնցմէ մէկուն կինը՝ իր ծծկեր մանուկը գրկած, եկած էին դարձեալ իրենց անմոռանալի վիշտին դարմանը խնդրել, այս անգամ ալ Փոխանորդ Հայր Սուրբէն: Ղեւոնդ վրդ. և Պատրիարքարանի դիւանապետներէն ոմանք ի զուր կը ջանային սիրտ տալ այս անմխիթար որբեւայրիները, յայտնելով թէ Պատրիարքարանը մի՛ միայն իրենց համար, բացառաբար, 50 ոսկի յատկացուցած է և դեռ ուրիշ զոհողութիւններ ալ պիտի ընէ: Խեղճերը ի՛նչ ընեն դրամը, երբ իրենց հոգեհատորները անդին զոհ եղած էին քանի մը ցածոգի արհեստակիցներու և թշուառականներու սուտ վկայութեան: 20—25 հոգինոց թշուառ ընտանիքի մը ի՛նչ կ՚օգտէ 50 ոսկին: Անոնք կը պնդէին թէ քանի որ իրենց հոգեհատորները առաջին դէպքին սկզբնաւորութենէն մինչեւ վերջը Ֆրանսացւոց եկեղեցին և իրենց քեռայրը Խաչօն ալ Մր. Չէմպըրսի տունը գտնուած են, ինչ որ բազմաթիւ վկաներով կրնան հաստատել, չեն կրնար այդ միջոցին մարդ սպաննած ըլլալ, հետեւաբար, փոխադարձաբար, այդ մասին սուտ վկայութիւն տուողներո՛ւն ալ կախուիլը կը պահանջէին: Ի զուր կ՚ուզէին համոզել զիրենք որ Ազգը բոլոր սպաննուածներուն և վնասուողներուն մէկանց հատուցում պիտի պահանջէ կառավարութենէն, սակայն անոնք մի՛շտ կը կրկնեն իրենց պահանջումը, զոր այս ուրբաթ խնդրագրով մը պիտի ներկայացնեն նաեւ Սուլթանին:

ԹԷՀՐԱՆԻ ՀԱՅ ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏԸ.—Թէհրանի գրաւումէն ետք քաղաքին ոստիկանապետ կարգուած Եփրեմ Խան կ՚ուզէ իր պաշտօնը ձգել և իր մարդոց պահանջները գանձել: Եփրեմ Խան, Կովկասի հայ յեղափոխականներու պետը ըլլալով, Պարսկաստանէն պիտի հեռանայ: Սիրահոտար Խան շատ կը ճգնի վար դնել Եփրեմ Խանը, կը գրէ Նէնի Կազեդա:

ՄԵՐՍԻՆԷՆ կը հեռագրեն Ազատամարտի թէ Ատանայի բժշկական յանձնախումբին տրամադրութեան ներքեւ գտնուած դեղերը սպառած ըլլալով, անհրաժեշտ է Կ. Պոլսէն դեղեր ղրկել, որովհետեւ տեղացի դեղագործները, չահասիրական նպատակներէ դրդուած, դըժուարութիւններ կը յարուցանեն պէտք եղած դեղերը հայթայթելու համար:

ԱԼԷՄՏԱՂԻ Հայոց սեփական հողերուն ու անտառներուն մէջ Թուրքերը ոտնձգութիւններ ըրած ըլլալով, Պատրիարքարանէ թագրիր մը պիտի գրուի պատկանեալ իշխանութեան:

ԱՏԱՆԱՅԻ փոխ-կուսակալ Ճէմալ պէյի մասին մեծ գովեստով կը խօսի Սթանտարտ, ըսելով թէ իր ճշմարտասիրութեան շնորհիւ անդորրութիւնը վերջնականապէս պիտի վերահաստատուի Ատանայի մէջ:

ԵԱՖԱՅԻ տեսուչ Տ. Գարեգին վրդ.ի սպաննիչին Թուղթերուն քննութիւնը Պէյրութի ամբաստանիչ ատեանին յանձնուած է:

ՃԷՄԱԼ պէյ, Ատանայի նորընտիր փոխ-կուսակալը, տեղւոյն նպաստաբաշխ մարմինին նախագահ անուանուած է:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ յանձնաժողովին կողմէ Զ. էֆ. Փափազեան շաբաթ օր դիմելով ներքին գործոց Նախարար Թալէադ պէյի, յայտնեց թէ Իսքէնտէրունի մէջ գտնուող 640 կարօտ անձեր, 45 օրէ ի վեր կառավարական նպաստէն բնա՛ւ չեն օգտուած, իսկ Պաղչէի մէջ ալ այդ նպաստը դադրած է: Նախարարը խոստացաւ հեռագրով պէտք եղած հրահանգները տալ նոյն տեղերու կառավարութեանց:

ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱՅԻ Հայ գաղութը և Հոգաբարձութիւնը Պատրիարքարանէ երիտասարդ, կարող ու անշահախնդիր եկեղեցականներ կը խնդրեն, հարկ եղած վարձատրութիւնը խոստանալով՝ իրենց կրթական ու եկեղեցական պէտքերը գոհացնելու համար:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ղեւոնդեան խմբակը, յուլիս 19ին, Անանիա վրդ.էն հեռագրով իմանալով Տեղապահի ընտրութիւնը, հետեւեալ օրը Ընդհ. Ժողով կը գումարէ և, ցոյց տալու համար թէ Ազգ. Ժողովի որոշման ո՛ և է կարեւորութիւն չի տար, կ՚որոշէ բանալ Պոլիս գտնուող հաշուեպահանջ վարդապետներու սենեակները, կը վտարէ Միաբանութենէ Պոլսոյ Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ. Չիլինկիրեանը, ի պատիժ յիշեալ վարդապետներու ցոյց տուած աջակցութեան: Նոյն Ժողովին կողմէ որոշուած է նաեւ Ազգ. Ժողովի կողմէ ղրկուած Տեղապահը խապառ չընդունիլ:

ՄԱԳՐԻԳԻՒՂԻ մէջ Մէնլիքի Թէսրիսիյէի Իսթիխտալիէ անուն 14 անդամէ բաղկացած ընկերակցութիւն մը կազմուած է, որ նպատակ ունի օսմ. տարրերու եղբայրակցութիւնը ամրապնդելու, ժողովուրդը կրթելով: Տեղւոյն թաղապետութիւնը Հայոց մասնակցութիւնն ալ խընդրած ըլլալով, Թաղ. Խորհուրդին այդ մասին խնդրած հրահանգը Քաղ. Ժողովի նկատառման յանձնուեցաւ:

ՊՈԼՍՈՅ վաճառականներէն Պ. Ռափայէլ Քօհէն գեղեցիկ մտածումը ունեցած է տուներու և գրասենեակներու մէջ դիզուած անպէտ Թուղթերը օխան 12 փարայէն գնելով, անոր վաճառումէն գոյացած շահը՝ որ տարեկան 1000 ոսկիի չափ կ՚ենթադրուի, նուիրել Ատանայի կարօտեալներուն:

ԱՏԱՆԱՅԻ փոխ-կուսակալ Ճէմալ պէյ շաբաթ օր Խըտիվիէի շոգենաւով Մէրսին մեկնեցաւ: Բազմաթիւ երեսփոխաններու և կառավարական պաշտօնեաներու հետ յուղարկ գացած էին նաեւ Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ ներկայացուցիչներ:

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎՈՅ վերջին նիստէն բացակայ մնացած են հետեւեալ երեսփոխանները, առանց բանաւոր պատճառ ունեցած ըլլալնին հաղորդելու Մայր Դիւանին.— Տ. Ա. քհ. Ծիզմէճեան, Տ. Մ. քհ. Աշճեան, Տեարք Խ. Սըլվաճեան, Յ. Գույումճեան, Յ. Գորեան, Ե. Գարակէօզեան, Յ. Պահրի, Խ. Մանասեան (Բ.), Վ. Սուրէնեան, Թ. Պօյաճեան, Ա. Մանուկեան (Գ.), Մ. Մանուկեան, Ա. Աղաբեան, Կ. Բէրբէրեան (Բ.), Գ. Տէմիրճիպաշեան, Վարդգէս, Ա. Թօփալեան, Բ. Պէչեան, Վ. Լըսաեան, Ն. Ծիվանեան, Ս. Պարթեւեան, Գեղամ, Մ. Գօչունեան, Ա. Ֆընտըգլեան:

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Թաղ. Խորհուրդի անդամներէն մէկ քանին հրաժարած ըլլալով, Պատրիարքարանէ նոր ընտրութեան հրահանգ տրուեցաւ:

ՄԻԱՑ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ Հիմնադիր Ժողովոյ նիստը տեղի չունեցաւ շաբաթ, որովհետեւ անդամոց մեծ մասը բացակայ էր նիստէն, հաւանականաբար անյարմար օր ընտրուած ըլլալուն պատճառաւ: Հետեւապէս Սրբազան Պատրիարք Հայրը Ջորեքշաբթի առտուան համար նոր հրաւէր մը կ՚ուղղէ այսօր բոլոր անդամոց, հրաւիրելով զիրենք որ նոյն օրը որոշեալ ժամուն ներկայ գտնուին անպատճառ, որպէս զի Հիմնադիր Ժողովոյ նիստը ետ չմնայ դարձեալ և Օրակարգի կարեւոր խնդիրները չձգձգուին օրէ օր:

ՀԵՐՔՈՒՄ.—Խմբագրութիւնս պարտք կը համարի ծանուցանել թէ բոլորովին անտեղեակ է այն բողոքէն որ տրուեր է՝ Վարչութեան կողմէ լրագրերու հաղորդուած ազգ. կեանքի լուրերու մասին, յանուն Արեւելքի խմբագրութեան, որ երբեք չէ ունեցած այդ կարգի ո և է գանգատ. կ՚երեւայ թէ թիւրիմացութիւն մը կամ լրաբերի զուր աշալրջութիւն մը կայ գործին մէջ:

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԽԱՓԱՆՈՒՄԸ.— Ցաւով կը ծանուցանենք թէ Մանզումէի էֆքեար օրաթերթը, որ ասկէ առաջ չորս ամսուան դադարման դատապարտուելով, Սահմանադրութեան տարեդարձին առթիւ ներման արժանացած էր, այս անգամ վերջնականապէս խափանուած է Պատերազմական Ատեանին կողմէ, իր յուլիս 27ի թիւին մէջ «Հաճընի կացութիւնը» վերնագրով վնասակար և յուզումնառիթ յօդուած մը հրատարակած ըլլալուն համար:

ՍՏԱՑԱՆՔ ծանօթ հեղինակ Սիմոն էֆ. Գարամաճեանի մէկ նոր երկասիրութեան՝ «Գամեր»ի առաջին պրակը, որ իր բովանդակութեամբ հետաքրքրական գործ մը ըլլալ կը խոստանայ: Երեւակայական ճամբորդութեան մը նկարագրութիւնն է դէպի Ասիական Թուրքիա: Գին մէկ պրակին 20 փարա: Վաճառման կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, թիւ 24:

ՀԱԶՈՒԱԴԷՊ ԱՌԻԹ.— Պէշիկթաշլեանի ուսանելոր և արձակ բոլոր բանաստեղծութիւններն ու թատերգութիւնները եղ՝ պարունակող Մատենագրութիւն Պէշիկթաշլեանի անուն գիրքէն՝ որ 1872ին տպուած ըլլալով սպառած է այժմ՝ օրինակ մը ծախու է: Դիմել կամ գրել խմբագրատունս՝ Լեւոն Մկրտչեանի:

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷ

454 Բերա Մեծ փողոց 454

Վ. Մ. ՀԻՆԴԼԵԱՆԻ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Ուր կը տրուին բոլոր ատամնաբուժական խնամքները, գիտական և արուեստական ամենավերջին դրութեամբ նոր բերուած գործիքներով: Հիւանդները ամէն օր կ՚ընդունուին: Բշ., Դշ. և Ուր. առաւօտները Սկիւտար, ըստ առաջնոյն: 50—43

ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԿՐԵՏԱՑԻՆԵՐԸ Կ՚ԸՆԴԴԻՄԱՆԱՆ ՀԵԼԼԷՆ ԴՐՕՇԸ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԲԱՐԻԶ, 15 օգոստոս.— Հանեայէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ քանի մը հազար Կրետացիներ գրաւած են այն բերդը, որուն վրայ կը ծածանի հելլենական դրօշը: Անոնք որոշած են ընդդիմանալ դրօշին վար առնուելուն: Կղզիին առժամեայ կառավարութիւնը հրաժարած ըլլալով՝ բացի Ազգ. Ժողովէն ո և է իշխանութիւն չկայ, որ որոշած է դրօշը պահպանել:

ՀԱՆԵԱ. (Ռոյթէրի հեռագիր).—Երէկ իրիկուն, մինչ Ազգ. Ժողովի անդամները կը ժողվէին, առժամեայ կառավարութեան կողմէ նիստի հրաւիրուած ըլլալով, գիւղացիներու զինեալ խումբ մը քաղաք մտաւ և գրաւեց բերդը, հելլենական դրօշը պաշտպանելու համար:

ԲԱՐԻԶ.— Բըթի Բարիզիէն կ՚իմանայ թէ հաւանաբար յառաջիկայ երեքշաբթի միջազգային նաւատորմը ամբողջովին պիտի հաւաքուի կրետական ջուրերուն մէջ, և այն ատեն 1000 հոգի պատրաստ պիտի ըլլան ցամաք ելլելու:

ԱԹԷՆՔ.—Ֆրանսական կառավարութեան կէս-պաշտօնական զեկոյցը, այս առտու, Աթէնքի գործակալութեան կողմէ հրատարակուած, մեծ տպաւորութիւն առաջ բերաւ հոս: Զրոյց կը շրջի թէ հելլէն կառավարութիւնը որոշում տուեր է երկու պատուիրակ ղրկել Հանեա, Կրետացիները համոզելու համար որ գոհացում տան պաշտպան տէրութեանց պահանջումներուն՝ ի մասին հելլենական դրօշին:

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Սերպիա ալ, Թուրքիոյ պէս, խիստ միջոցներ ձեռք առած է, որպէս զի նոր միջադէպեր չպատահին սահմանագլխին վրայ: Սահմանակից քանի մը գիւղերու երեւելիները երաշխաւորած են սահմանագլխի բարեկարգութիւնը և անդորրութիւնը: Իբր անհիմն կը հերքուի սա լուրը թէ Սերպիա օգուտ քաղելով Թուրքիոյ և Ցեռնագորայի միջեւ ծագելիք կռիւէ մը, Նէնի Բազարը պիտի գրաւէ:

ՊԱՂՏԻԿԵԱՆ

ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՌՈՏՕՍԹՕ

Կը փութամ ծանուցանել Պատ. հասարակութեան որ կայս. կառավարութեան բարձր հրամանով արտօնուած եմ մասնաւոր վարժարան մը հաստատելու քաղաքիս մէջ:

Շատոնց ի վեր մեր միջավայրին մէջ զգալի դարձած էր լուրջ եւ կանոնաւոր դաստիարակութեան մը պէտքը. վարժարանս կուգայ այդ թերին լրացնելու՝ նպատակ ունենալով ժամանակիս պահանջին համաձայն խնամեալ դաստիարակութիւն մը տալ իր աշակերտներուն և ի հարկին զանոնք նախապատրաստել պետական և այլ բարձրագոյն վարժարաններ յաջողութեամբ մտնելու համար:

Առաւելապէս հոգ կը տարուի Հայերէնի, Օսմաներէնի և Ֆրանսերէնի ու առեւտրական գիտութեանց, որոնց այնքան կարօտը կը զգացուի կեանքի առօրեայ գործառնութեանց մէջ:

Վարժարանս կը բացուի օգոստ. 20ին և դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին Օգոստ. 24ին, Բշ. օրուընէ:

Աշակերտներու արձանագրութեան և այլ տեղեկութեանց համար դիմել տնօրէնութեան:

Կը սիրեմ յուսալ որ ուսումնասէր հասարակութիւնը ամէն կերպով պիտի քաջալերէ մեր այս հանրօգուտ ձեռնարկը:

Հիմնադիր-Տնօրէն

Տ. ՊԱՂՏԻԿԵԱՆ

Պաղտատի Օսմ. Կայս. Երկաթուղիի Ընկ.

Ա Զ Դ

Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել թէ՝ Պաղտատի գծին կայարաններէն Աֆիոն-Քարահիսար ղրկուելիք ցորենի և գարիի տրամանցիկ (բրանսիթ) փոխադրութեանց յատուկ (1907 յունիս 1 տպագրութիւն) թիւ 301 բացառիկ առժամանակեայ սակագինին երկրորդ յաւելուածին պայմանաժամը երկարաձգուած է մինչև 30 յունիս 1910 (Ն. Տ.)

ՎԱՐԻՉ-ՊԱՇՏՕՆԵԱԿ

Հայտար-Բաշա 10 Օգոստոս 1909

ԻԼԱՆ

Մազամ էմանէթէն ճումաա էրթէսի, բազար էրթէսի, բէրշէնպէ կիւնլէրի սաաթ 3ըէն 5է գատար սահաքը մէսալիհին գապուլընա թախսիս խըլընմըշ օլմաղլա իլան քըլընըր.

Ֆի 1 աղըսթոս 325

ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ
"ՔՐԻՍԹՕՖԼ„
ՄԻԱԿ ԵՒ ԵԶԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿ
ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ
ՍԱ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԸ ԵՒ ՔՐԻՍԹՕՖԼ ԱՆՈՒՆԸ
ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԿՏՈՐԻ ՎՐԱՅ
12—8

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Ֆրանք
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Գիրէոն, Բաղրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին եւ ուանդ ձգուած գումարին ու արժեթղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 280,000,000 ֆրանքի։

Աթէնքի Պանքան կը գործէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթղթերու վրայ եւ Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու եւ արտասահմանի մէջ։ Սահմանադրական հրամանները կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին եւ թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանձնարարներուն շատ ձեռնտու պայմաններով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն արժեթղթեր կը պահէ, տոկոսները կը գանձէ եւ ուղղած տեղը կը ղրկէ։ Ամէն կարգի կարծիքներ կը գանձէ եւ ընդունի գործառնութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղներ իւր. շէն. փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճեւր

Աթէնքի Պանքան կ'ընդունի ամէն տեսակ դրամ եւ արժեթղթեր, առ աւանդ։

Ուղղուած տոկոս դրամ դողէկու պայմանաւ 3%

Վեց ամսուան համար $3^{1}/_{2}$%

Մէկ տարուան » 4 —

Երկու » եւ աւելի 5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2էն եւ Յուլիս 1էն։

Մասնաւոր սերահիֆներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատեղեր տնտեսելով եւ փոխադրելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ եւ մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն 52 ղրուշ տոկոսով։

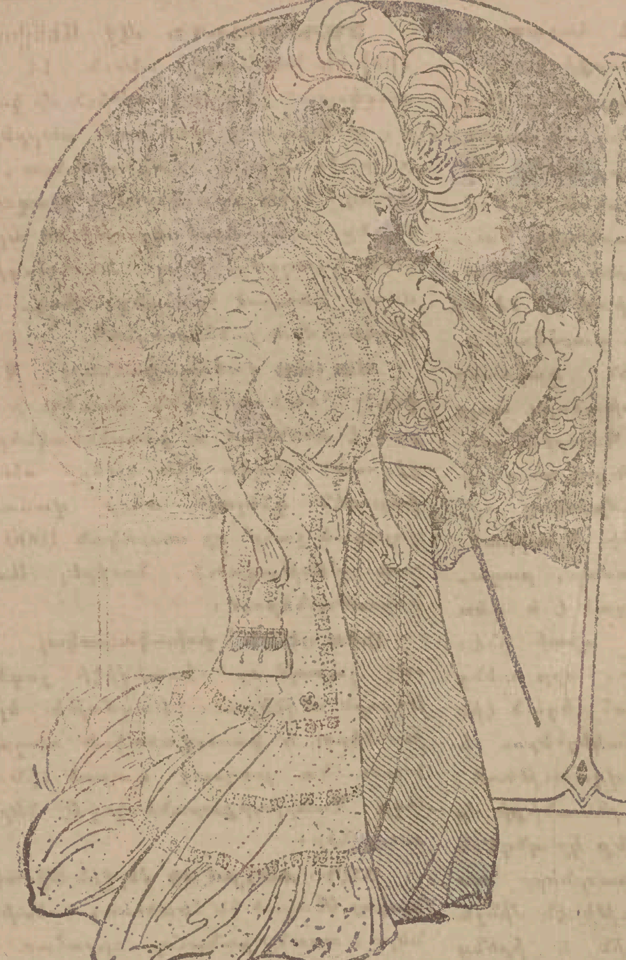

ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՆՈՐՈՅԹՆԵՐՈՒՆ
ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ՄԹԵՐՔԸ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՇԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
Որ զգեստեղէնի համար Արեւելքի ամենէն մեծ վաճառատունն է։

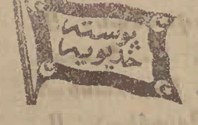

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերթ.
Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը
Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

«Օսմանիէ» շոգենաւը, նաւապետ Կաթէնշի, կիրակի, 15 օգոստոս 1909 (Ը. Ե.), կէս օրին Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ երեքշաբթի 19 օգոստ. 1909 կէս օրէն ետքը ժամը 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր եւ Պիրէոն։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

«Մենիէհ» շոգենաւը նաւապետ Տամիր օգոստ. 14ին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սագըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ Հայֆա, Եաֆա, Բօրթ-Սայտ եւ Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը՝ Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

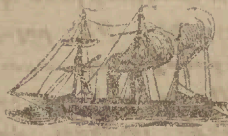

Cie RUSSIE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Օգոստոս

Դշ. 12/25 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 12/25 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 13/26 Իզմիր, Պիրէոն եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 13/26 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 14/27 Սեվաստոբոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 15/28 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 15/28 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիօս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպօլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօռ-Սայտ եւ Աղեք. ժամը 4ին։

ՊԱԼՔԱՆ
Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ Ֆրք. 9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահկարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ եւ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով եւ պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանիքի, ժառանգներու, եւայլն եւայլն։

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Խ. ՖՐԱՆԿԻՒԼՕՖ եւ Ընկ.
Պոլիս, Անանիասիս խան

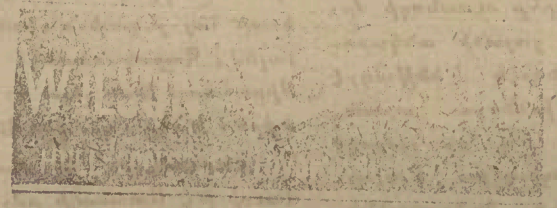

ԹՈՄԱՍ ՌՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոն
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալքէթ	3607	Տամինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Տիկրիս	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթինոքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնդէպէլլօ		Սցէրա	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասօ	1323
Պորաթինօ	1264	Էսպօ	3464	Իտալօ	5540	Նէքա	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ծինօ	1080	Օտիս	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	1841	Քլէօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարէօ	1244	Ֆլնալանտ	1828	Քոմօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գադօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանթօ	2272	Րիալթօ	3329	Վըլթուըն.	2391
Սոսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1643	Րինալտօ	1553	Եէսա	1350
Գոլօրատօ	4235	Կիրկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէցօ	1200
Տանկօ	2905	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Րոճէա	1789	Թորօ	
Դորօ	895	Կրատօ	1695	Մարէնկօ	1273	Ռոզարիօ	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
«Միքատօ» շոգենաւը, նաւապետ Թօրք։
«Թօրօ» շոգենաւը, նաւապետ Ճէքսըն։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
«Օթէլլօ» շոգենաւը, նաւապետ Վիլսըն, սեպտ. 1ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա։ 10

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱԾ Է

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Իմինին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն
ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ
Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ ծերատակազմներու համար։
50—15

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կառախ. երու՝ երբ. եանց 1909 մարտ 1 (Ն. Տ.) ...օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ—ԷՐԷԳԼԻ — ՊՈՒՐԿՈՒՐԼՈՒ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կոխմբ. 622
Ապր. եւ ձմր.

Կայարան			Առտու
Գոնիա		մկն.	11 —
Գաչին խան			11 31
Չումրա			12 15
Արըզ Էօրէն			12 43
Մանտասուն			1 12
Գարաման		ժմն.	1 43
		մկն.	1 58
Սիտրօվա			2 41
Այրանճը-Տէրպէնտ			3 14
Ալաճա			3 50
Էրէյլի		ժմն.	4 15
		մկն.	4 45
Պուլկուրլու	իրիկուն	ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ Կոխմբ. 621
Ապր. եւ ձմր.

Կայարան			Իրիկուն
Պուլկուրլու		մկն.	5 20
Էրէյլի		ժմն.	5 38
		մկն.	7 20
Ալաճա			7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ			8 33
Սիտրօվա			9 11
Գարաման		ժմն.	9 37
		մկն.	9 25
Մանտասուն			10 25
Արըզ Էօրէն			10 24
Չումրա			11 30
Գաչին խան			12 06
Գոնիա	իրիկուն	ժմն.	12 35

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԵԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Օգս. 17ին, Իմէրէդի, Մարսիլիայէն
Օգս. 24ին, Ֆրիժի, Սեւ Ծովէն
Օգս. 31ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն
Սեպտ. 7ին, Իմէրէդի, Սեւ Ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Օգս. 18ին, Իմէրէդի, Պաթում, Տրապիզոն, Սամսոն
Օգս. 52ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա։
Սեպտ. 1ին. Իօնի Սեւ Ծով
Սեպտ. 8ին, Իմէրէդի, Մարսիլիա։
Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի համբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ։
15 Բ. ՈՒԸՊՈՒԼ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (8)

ԺԱՆ ՏԸ ԼԱ ՀԻՐ

ՋՈՒՐԻՆ ՄԷՋ ԱՊՐՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԱՐԿԱԾԱԽՆԴՐԱԿԱՆ ԵՒ ՍԻՐԱՅԻՆ ՎԷՊ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՂԶԻԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Ա.
Զարհուրանք

Հրամանատարը լռեց, վարանումի մատնուած. յետոյ բարեկամին թեւին վրայ դնելով բազուկը, խորունկ ձայնով մը ըսաւ.

—Կ'ուզե՞ս հասկնալ բուն մտածումս։

—Խօսէ՛։

—Կարծեմ թէ Անծանօթին կողմէ եղած սպառնալիքներուն առաջին մասին իրագործումն է աս...։

Սիզըրս այնքան տժգոյն եւ այնքան ծանրախոհ երեւոյթ մը ունէր, եւ իր խօսքերը այնքան խոր համոզումով մը արտաբերուած էին որ, Սէնթ-Բլէր, յաւիտենական սկեպտիկը, ժպտելու գաղափարն իսկ չունեցաւ։ Սակայն ուսերը ցնցելով մեքենաբար գոչեց.

—Գնա՛ բանդ։

Երեք հարուածներ լսելի եղան դրան վրայ։

—Ներս մտէք։

—Հրամանատար, ըսաւ նաւապետը, ներս մտնելէ ետք ցոյց տալով ծովակալին ազդանշանները։

Երկու սպաները ոտքի ելան եւ կամրջակ գացին աճապարանքով։ Սէնթ-Բլէր իր հետ կը տանէր ծովային դիտակ մը։ Վիլֆրանշի նաւահանգիստը հրաշալի տեսարան մը կը պարզէր։ Նաւաբաժնին 46 նաւերը — զրահաւոր, յածածանաւ, թորփիլահալած, թորփիլանաւ, ընդծովեայ — խարսխած, հանդարտիկ եւ կապուտակ ծովին վրայ կը թուէին ըլլալ խոշոր ու վայելուչ քարերը մեծ եւ նոր ճարտարապետակի մը։ Պայծառ երկնքին վրայ, ուր չքեղ եւ զուարթ արեւ մը կը շողար, ծուխի սիւներ կը բարձրանային, նաւերու ծխնելոյզներէն պոռթկալով։ Սիէլօնի եւ տին, քանի մը գրկաչափ անդին, Վիլֆրանշի տուներուն նկարագեղ ամփիթատրոնը կը բարձրանար, վարդագոյն, ճերմակ ու դեղին, եւ լուսաշող։ Հանդիսաւոր անդորրութիւն մը կը սաւառնէր հիանքանչ բնանկարին վրայ։

Սիզըրս, Սէնթ-Բլէր եւ նաւապետը՝ Մաթիէօ Թորփիլանաւին յառաջակողմը երթալով՝ նայուածքնին յառեցին խոշոր զրահաւորի մը վրայ, որ գրեթէ նաւակայքին մէջտեղը կը գտնուէր, գրեթէ նաւաբաժնին կեդրոնը։ Բարբի զրահաւորն էր, որուն վրայ իր դրօշը պարզած էր Միջերկրականի նաւատորմին հրամանատար ծովակալը։

—Դրեցէ՛ք, Մաթիէօ, հրամայեց հրամանատարը։

Բայց նաւապետը արդէն իսկ պատրաստ էր, մէկ ձեռքով բաց յուշատետր մը բռնած, միւս ձեռքով՝ մատիտ մը։ Ու տեսակ մը դժնդակ կանխազգացումով, տարտամ անձկութեամբ, որոնք իրենց սրտերը կը ճնշէին եւ դէմքերը կը գունատեցնէին, երկու սպաները ու իրենց ստորադասեալը սպասեցին ազդանշաններուն։ Անծանօթին վրա՞յ պիտի խօսէին այդ ազդանշաններն ալ...։

Սէնթ-Բլէր իր դիտակը յառեց։ Մօտակայ թորփիլանաւի մը, թորփիլահալածի մը եւ ընդծովեայի մը վրայ սպաներ կեցած էին միեւնոյն դիրքով, պատրաստ՝ ծովակալին նաւուն կողմէ ազդարարուելիք հրամանները ընդունելու։

Յանկարծ, զրահաւորին կայմերէն մէկուն ծայրը ծածանեցաւ դրօշներու, դրօշիկներու, թրաբէզներու շարք մը. այդ ազդանշանները արագօրէն կը փոխէին իրենց դիրքը կամ կ'անհետանային, ուրիշներ յաջորդելով։

Բառառուն վայրկեան անցաւ տակաւ։ Սիզըրս եւ Սէնթ-Բլէր կը տեսնէին ու հազիւ կը հասկնային անոնց իմաստը։ Քիչ մը աժգունած էին, բայց իրենց դէմքին վրայ ո՛չ մէկ մկանունք կը շարժէր։

—Կարդացէ՛ք, Մաթիէօ, հրամայեց Սիզըրս։

Ու գրեթէ մեղմաձայն, երկու սպաներէն միայն լսուելու համար, նաւապետը կարդաց.

«Ծանուցիր լուրեր Բարիզէն։ Ծովակալը խստիւ կը հաստատէ առտուն հաղորդած իր հրահանգները. ամբողջ նաւաբաժինը պէտք է պատրաստ գտնուի ժամէ մը ճամբայ ելլելու համար։ Զրահաւորներու, յածածանաւերու, թորփիլահալածներու, ընդծովեաներու հրամանատարները ծովակալին նաւը պէտք է երթան իսկոյն։»

—Նաւակը ծով իջեցուցէ՛ք, աղաղակեց հրամանատարը։

Չորս նաւազ եւ նաւապետին օգնական ուղղուեցան դէպի նաւակը, անթափանցելի կերպասէ շինուած, որ Սիէլօնի եզերքը կապուած էր։ Մէկ վայրկեանի մէջ ծով իջեցուեցաւ նաւակը. նաւազ մը տեղաւորուեցաւ անոր մէջ, թիակներով զինուած։

(Շարունակելի)

Տնօրէնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՇԱՃԵԱՆ